

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta ei kannata esitettyjä muutoksia yleiseen asumistukeen. Erityisesti enimmäσίαςumismenojen korvausprosentin lasku, omavastuuosuuden nostaminen, ansiotulovähennyksestä luopuminen sekä kuntaryhmien 1 ja 2 yhdistäminen tulevat heikentämään opiskelijoiden toimeentuloa. Nämä myös vaikeuttavat Suomen tavoittelemaa osaamistason nostoa ja horjuttavat opiskelijoiden hyvinvointia.

Esityksen tarkoituksena on kohdistaa yleinen asumistuki tukea eniten tarvitseville ryhmille. Esitetyt muutokset kuitenkin kohdistuvat erityisesti pienituloisiin opiskelijoihin ja heikentävät heidän toimeentuloaan. Opiskelijan kaupunki 2023 -tutkimuksen mukaan keskimääräinen nettotulo pääkaupunkiseudun opiskelijalla on vain 1 268 euroa kuukaudessa, ja 39 % on jättänyt ostamatta ruokaa ja/tai lääkkeitä heikon toimeentulon vuoksi. Esitetty leikkaus Helsingissä asuvalla opiskelijan asumistukeen tulee olemaan noin 76 euroa kuukaudessa, joka tekee vuodessa yli 900 euroa. Hallituksen esitys tulee romuttamaan monen opiskelijan jo matalaa toimeentuloa.

Opiskelijoilla on huonommat mahdollisuudet kompensoida leikkauksia ja nostaa omia tulojaan erityisesti pääkaupunkiseudulla. Opiskelijoille lähtökohtaisesti ei synny oikeutta perustoimeentulotukeen, sillä opintolaina huomioidaan tulona, vaikka sitä ei tosiasiallisesti nostaisi. Myös vuokrataso on Helsingissä on muuta maata korkeampi ja kohtuuhintaisista asunnoista on pulaa, joten halvempaa asuntoon muuttaminen ei ole mahdollista. Ansiotulovähennyksen poistaminen tekee keikka- tai osa-aikatyön sekä matalapalkkaisen täysipäiväisen työn vastaanottamisesta vähemmän houkuttelevaa opiskelijoille. Ilman ansiotulovähennystä opiskelijan on tehtävä enemmän töitä kuukausittain nostaakseen oman toimeentulonsa tasoa.

Esityksen yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu tarpeeksi. Asumistuen leikkausten lisäksi hallitus esittää opintotuen indeksikorotusten jäädyttämistä vuosille 2024-2027. Toimeentulon matala taso heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia keskittyä kokopäiväiseen opiskeluun ja heikentää opiskelijoiden jaksamista. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen 2021 mukaan joka kolmas korkeakouluopiskelija kärsii ahdistus- ja masennusoireilusta. Leikkaukset opiskelijoiden toimeentuloon ja opintojen aikaiseen työntekoon ohjaaminen heikentävät opiskelijoiden jaksamista ja viivyttävät monien valmistumista. Jopa 44 % pääkaupunkiseudun opiskelijoista kokee epävakaan toimeentulon hidastavan opintoja (Opiskelijan kaupunki 2023).

Asumistuen leikkauksella tulee olemaan vaikutuksia myös osaamistason nostoon. Hallituksen tavoitteena on, että vuonna 2030 vähintään 50 % nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Pääkaupunkiseudun korkeakouluilla tulee olemaan tärkeä rooli tämän tavoitteen saavuttamisessa. Asumistuen leikkaaminen ja mahdollinen erityisryhmien investointiavustuksen leikkaus tulevat kuitenkin vaikeuttamaan asumista pääkaupunkiseudulla entisestään, kun kohtuuhintaisia opiskelija-asuntoja ei ole, ja vapailla markkinoilla vuokrat ovat kohtuuttoman kalliit opiskelijan tuloihin nähden. Aloituspaiikkojen lisääminen korkeakouluihin ei auta nostamaan osaamistasoa, jos opiskelijoilla ei ole realistisia mahdollisuuksia asua ja elää korkeakoulunsa läheisyydessä.

Hamidulla Miran
Helsingin yliopiston ylioppilaskunta - Tiia Niemi, sosiaalipoliittinen
asiantuntija